

REDACȚIA:
 19, Șosea nr. 2
 BATHYÁNYI UTEZA Nr. 2
 Art. obișn. și coresp.
 pondente pentru pu-
 blicare se trimit re-
 dactiunii.
 Concurse, inserțiuni
 precum și taxele de
 abonament se trimit
 administrației ti-
 pografiei diecezané

PREȚUL ANUAL
 ABONAMENTULUI
 PENTRU
 AUSTRO-UNGARIA
 Pe un an: 10 cor.
 Pe 1/2 an: 5 cor.
 PENTRU ROMÂNIA ȘI
 STRĂINĂTATEA
 Pe un an: 14 franci.
 Pe 1/2 an: 7 franci.
 Telefon pentru oraș
 comitat Nr. 266.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SAPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

Predică la Dumineca Slăbănogului.

Si pentru această gonău
 jidovii pe sus și cătau
 să-l omoare pre el, căci
 făcea acestea Sămbăta
 (Ioan 8:16)

Iubiților mei credincioși!

Ați auzit în s. Evanghelie de astăzi cum jidovii voiau săucidă pe împăratul vietii. Și pentru ce? Ce fărădelegi a săvârșit oare? A hulit pe Dumnezeu și-a bătut joc de biserică, a îndemnat poporul la răzvalire și nelegiuiri? Nu, ci a îndrăznit Mântuitorul nostru preamăloștiv să zică: unu slăbănog, cu 38 de ani s'a zvârcolit pe patul chinurilor. *„Ia-ți patul tău și umblă!”* Dar nu numai atât. A îndrăznit mai mult, a îndrăznit să curme suferințele nenorocitului în ziua preamării lui Dumnezeu, în ziua Sămbetei. Vedea fraților, până unde au mers jidovii în răzăcirile lor? În loc să se prostearnă la pământ strigând cu smerenie: *„Doamne, multăminu-ți că ne-ai învrednicit să vedem și minunea aceasta, că ne-ai dat pilda, cum să cinstim ziua Duhului”,* ei strigă cu ochi tulburi de ură și de pismă: *„moarte lui moarte, căci a necinstit ziua Sămbetei, moarte lui, căci a mântuit Sămbăta pe nefericitul slăbănog. Așa-i ca va scărbiți de atata uitare sine, de acești fafarnici, cari huiduiău binefacerea și îndurarea în zi de sărbătoare, și te opriau să dai bietului olog o gură de apă răcoritoare în zi de Sămbăta.”* Așa, ca va scărbiți și va întristați? — Să nu vă îngâmfați însă frații mei, nu, fiindcă nici noi nu suntem curați de astfel de zămintele. 20 de veacuri s'au scurs de atunci, dar păcatul jidovilor Pământului și noi, deși nu în forma aceea, dar o-am moștenit. Sângele nevinovat al mielului lui Dumnezeu nu l-a putut cu totul spăla din firea noastră pornită spre rău. Și între creștini se afla oameni, cari nu voesc sau nu știu omni ziua lui Dumnezeu. Și fiindcă această neștiință sau rea-voință din zi în zi fură tot mai multe suflete din familia lui Hristos, n'am hotărât să vorbesc astăzi despre cinstirea sântei zile a Domnului.

cinstirea Duminecii și a s. sărbători. Vă rog să mă urmăriți cu luare aminte, ca să nu răsune în pustiu cuvintele mele.

(Iubiților credincioși! Știți că Dumnezeu a odihnit în ziua a 7-a, a sfințit-o și a poruncit și oamenilor să o cinstească asemenea. În legea veche se cinstea ca ziua a 7-a Sămbăta, iar în cea creștinească se cinstește Dumineca, pentru că Dumineca este pentru creștin ziua binecuvântării, ziua mântuirii. Dumineca a biruit Domnul nostru Isus Hristos, moartea ridicând-se din întunerecul mormântului, unde l-a îngropat ticăloșia omenească; dumineca s'a pogorit peste apostoli Duhul sânt; dumineca s'au întâmplat și alte minunate lucruri, pentru ce noi ținem la aceasta ziua, ca la o moștenire scumpă și neputem ținem la ea ca la viața însăși, pentru că e ziua în care Hristos a dat înțeles vieții noastre. O cinștim mai mult decât alte zile de rând, pentru că e sântă și mare, aceasta zi. Dar să nu cugetați fraților, că cinstirea Duminecii prin odihnă înseamnă trândăvie; cinstirea Duminecii înseamnă muncă, muncă sufletească, pentru că Dumineca e *ziua sufletului*. Sufletul, care 6 zile a stat poate amorțit în ziua a 7-a își cere dreptul la viață. — Tu creștine, nu-l respinge, ci ascultă-i chemarea. Odihnește-ți trupul tău sleit de ostenală, dar, înalță-ți gândul la cel de sus, înviorază-ți sufletul cu o rugăciune umilă de mulțămire, iar dacă cumva în cursul săptămânii și-l-ai pătat cu hula, cu pisma sau cu sudălmi roagă-te la preainduratul Dumnezeu să te curățe, roagă-te cu lacrimile ferbinti ale psalmistului: *„Inimă curată, zidește întru mine Dumnezeule și duh drept înoeste întru cele din launtru ale mele.”* (ps. 50 v. 12)

Viad la s. Lui locas și ascultă cuvântul adevărului, roagă-l să te ferească de primejii și de oameni răi; roagă-l să-ți dea tărie să poți răbdă amarul săptămânii, ce vine pentru că ce are și omul sârman pe lumea aceasta? Pe bunul Dumnezeu ocrotitorul, iar dacă și-a perdut țara sufletească dacă și-a perdut nădejdea în El, ce-i mai rămâne? munceste omule, în ziua Duminecii, munceste pentru bogăția și comoara sufletului, căci e singura comoară pe care n-o fură furii și n-o rod molii, adapă-te la izvorul împede al învătării

turii, culege mierea din cărțile sante și alte cărți folositoare, ce le ai la îndemână, fiindcă astăzi frații mei războiul vieții e aprig, și veți ieși zdrobiți din el, dacă nu vă veți înarmă cu scutul credinței și cu sabia învățaturii. Grăbiți pânăce e ceasul, căci mâne va trebui să începeți din nou truda celor 6 zile pentru hrana trupului vostru. Dar și mâne oare cine va munci mai cu drag și mai cu spor? Cel sărac la pricepere, cel învrăjbit cu credința și cu Dzeu sau cel bogat la suflet și cu inima împăcată? Folosiți-vă iubirii mei de ziua Dlui, fiindcă »Sâmbăta e pentru om și nu omul pentru Sâmbăta« cum zice s. Scriptură.

Dar fraților Dumineca nu este numai ziua sufletului, ci este și *praznicul iubirii*. — Dacă totdeauna nu putem, barem în aceasta zi să fim creștini nefătăriți, barem în aceasta s. zi să trimitem bolnavului o rază de mângăere, orfanului o schinteie de bucurie; barem astăzi să se încălzească și săracul la focul dragostei creștinești. Voi fraților, pe cari Dl v'a ajutat să vă faceți rost de-agoniseală, când vă puneți duminica la masa bogat așternută nu uitați, că poate vecinul vostru n'are grâu în hâmbar și n'are malaiu pe masă. Ajutați-l cu ceva din prisosul vostru și vă va da Părintele nostru întreit. Când vezi iubite creștine pe copilașii tăi zburdând și râzând de bucuria hainelor nouă, fie-ți milă și de bieții copii zdrențuroși și fără părinți, aruncă-le și lor o haină, căci „*milă voesc și nu jertfă*“ zice Dzeul tău. Barem în această zi te repezește pe câteva clipite la omul bolnav și picură pe văpaia suferințelor lui două vorbe de înbărbătare, barem acum calcă-ți cerbicia inimii și nu pofti rău vrăjmașului tău, ba iartă-l și zi o rugăciune pentru sufletul său în numele strălucitelor învieri alui Hristos.

Vedeți iubirii mei așa ar trebui să cinștim noi sânta Duminecă. Dar noi cum o cinștim? Vai fraților mi-e greu s'o spun, trebuie s'o fac însă pentru că Lumina și Adevărul, Hristos cel răstignit pe cruce îmi poruncește.

O fac și vă întreb. Oare unde petrec acum ceialalți credincioși, oare ei glasul dulce și chemător al clopotului nu l-au auzit, unde petrec? Așa, că și voi vă rușinați de rușinea lor, dar spuneți, spuneți că pânăcând preotul vostru se împărtășește cu preacurat trupul și cu preacinstit sângele lui Hristos mulți dintre ei se înfruptă cu băutura otrăvitoare, mama atâtor păcate. Până când noi aici preamărim pe stăpânul luminii, ei în casa păcatului ocăresc și înjură aducând imnuri de laudă la stăpânul întunerecului. Până când noi ne rugăm pentru pacea și bunăînțelegerea dintre oameni, pentru belșugul holdelor, ei se gâlcevesc și-si scormonesc gândurile negre între paharele pline. Și ce icoană răspingătoare!

pânăce creștinii cei buni se întorc dela biserică cu fața luminată de frica lui Dzeu și de evlavie ei trec pe uliță hăulind și glumind glume necuvi-oase. Sunt creștini aceștia? Și voi iubirii mei unde sunteți, de nu-mi ajutați să-i câștigăm pentru s. biserică, pentru îndreptare. Nu cunoașteți cuvintele ap. Pavel către Corinteni »...*de va fi vreun frate numit ...au lacom ...au răpitor, au bețiv, cu unul ca acesta nici să mâncați*«. (I Cor. c. 5 v. 11.)

Sunt alții însă, cari în alt chip necinștesc s. Duminecă și s. Sărbători. Văzut-am adecă creștini, cari în loc să vină la slujba dzească și să se închine odată, mers-au cu săcurea după lemne și cu furca la fân. Dar voi fraților, cari țineți clăci în sărbători și voi care luați parte la ele nu știți, că păcat neertat săvârșiți, nu știți că Dl oprește lucrul greu în sărbători; nu știți că clăcile se sfârșesc cu beții, iar bețiile cu blăstăme și bătăi? Adecă în loc de rugăciuni blăsame și bătăi? Cum veți mai îndrăzni voi, cum voi mai îndrăzni eu să mă rog la prea dreptul Dzeu să păzească satul nostru de foc și țarina noastră de grindină Spuneți-mi!

Sunt unii iubitorilor mei, cari nu știu altcum cinști ziua Duminecii, decât prin somn și trândăvie, cei mai tineri prin jocul de cărți și alte deprinderi deșarte. Să ne gândim însă puțin: chiar noi creștinii, cari pururea trebuie să fim treji cu duhul, să ne amorțim sufletul prin astfel de indeletniciri, în cari se perde fără folos banul câștigat cu sudoare. Dar nu numai atât, odată cu banul perdem liniștea perdem bunul cumpăt și în loc să ne bucurăm în ziua bucuriei, în ziua învierii lui Hristos, noi ne supărăm, ne facem inimă rea. În loc să citim și să ascultăm d. p. minunatele întâmplări din viața s. Ioan Gură de aur noi ne risipim puterea minții și căldura inimii în jocuri nebune. Câtă uitare de sine!

V'ați înșelă însă fraților, când ați crede, că împlinind litera legi, ați împlinit și legea, nu. „*Litera omoară, iar duhul face viu*“ V'ați înșelă, când ați crede, că cercetând s. biserică în Dumineci și sărbători ați făcut destul, datorinței voastre de creștini. Mu-i destul că ai mers cu trupul la biserică, și dacă voești să cinștești s. Duminecă schimbăți ci duhul tău cel rău. Nu-i destul, că tu ești în biserică, ci biserică să fie în tine. Lăuntru tău să fie casa lui Dumnezeu, iar inima ta altarul acelei case; s. slujbă să fie pentru tine apa cea vie, care te desmorțește și te învie, numai astfel ai cinștit ziua Duminecii. Altcum vei fi ca farizeii, aceste oglinzi înșelătoare ale virtuților, cari și numărau Sâmbăta pașii, se rugau în colțul ulițelor și-si smoleau fețele, când posteau, cari mai bine-si ardeau limba în fața lumii decât să guste mâncări pregătite de Sâmbăta, dar cari tot în aceea Sâmbăta cereau cu turbare răstignirea lui Hristos mântuitorul.

Înzădar veți veni deci fraților și veți cădea în genunchi înaintea icoanelor, înzădar veți cânta cu glas sonor psalmii măritori de Dumnezeu, dacă mergând acasă vă veți bate nevasta, și vă veți înjura slugii, înzădar, căci ați necinstit ziua Domnului, înzădar, căci singură cercetarea bisericii, literă este, iar duhul: curăția inimii este și știți voi că »litera omorâ, iară duhul face viu«

Așa să cinstim iubitorilor mei credincioși s. sărbători. Precum zisei mai înainte cel puțin în aceste zile să ne bucurăm, cu cei ce se bucură, să plângem cu cei ce plâng și să urmăm Hristosului nostru din ev. de azi pentru că: »nu tot celce îmi zice: Doamne! Doamne! va intra în împărăția cerurilor ci celce face voia Tatălui meu, care este în ceruri.« (Mat. c. 8 v. 22,) zice mântuitorul. Cel puțin în aceste zile să smulgem din sufletele noastre spinele urei și a pismei umplându-ne de duhul dragostei, căci frați suntem întru Domn. Așa să cinstim fraților s. Duminecă, căci pe noi ne cinstim și pe Tatăl din ceruri îl cinstim Amin!

Gh. Andru
stud. teol. an. III

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr. or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1911.

Ședința III.

S'a ținut în 19 Aprilie (2 Maiu) 1911 ora 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan
Ioan I. Papp. Notar: Iosif Tărău.

22. Se citește protocolul ședinței a II-a și se verifică.

23. Președintele prezintă rugarea lui Sima Neamțu și soții din Ternova contra preotului de acolo Teodor Drecin

Se predă comisiunii petiționare.

24. Președintele prezintă rugarea comunei bis. Ianova pentru a i-se șterge restanța în contribuțiile eparhiale

Se predă comisiunii petiționare.

25. Președintele prezintă rugarea comunei bis. Ianovă, prin care cere ca venitele dela sesiunea parohială vacantă de acolo să i-se cedeze pentru acoperirea unei datorii ce o are la Consistorul din Arad

Se predă comisiunii petiționare.

26. Urmează la ordinea de zi referada comisiunii bisericești prin raportorul Alexandru Munteanu. Se citește raportul general al Consistorului din Oradea-mare ca senat bisericesc și la propunerea comisiunii

În general și în special se ia la cunoștință.

27. Privitor la scăderile constatate prin raportul Consistorului, comisiunea propune ca pen-

tru delăturarea acestor scăderi, concluzul sinodal luat la raportul Consistorului din Arad să se estindă și asupra Consistorului dela Oradea-mare

Se primește cu amandamentul făcut de către deputatul Dr. Nestor Opreanu, ca Consistorul privitor la conviețuirile nelegiuite să facă raport special despre măsurile luate pentru stărpirea acestora și piedecile întâmpinate.

Nr. 28. Cu privire la punctul D., al raportului referitor la parohiile vacante, la propunerea comisiunii sinodul decide ca

să se avizeze Consistorul din Oradea-Mare să vină la sesiunea proxima cu propunere concretă privitor la felul, cum s'ar putea spori contingentul de candidați de preoți.

Nr. 29. Urmează la ordinea de zi continuarea referadei comisiunii epitropești prin raportorul Andrei Horvat. Se citește raportul Consistorului din Arad referitor la cenzurarea socoții fundațiunii Zsiga din Oradea-mare de pe anul școlar 1908/909, precum și raportul aceluiaș Consistor, cumcă socoata anului 1909/1910 nu s'a înaintat și la propunerea comisiunii

Sinodul aprobă socoata anului 1908/9, iară ce privește înaintarea neregulată a acestor socoți, se însărcinează Consistorul din Arad să erueze cauzele acestei iregularități eventual prin esmiterea unei comisiunii și despre cele constatate să raporteze la sesiunea proxima.

Nr. 30. Se citește socoata fundațiunii D. F. Negreanu de pe anul 1909 cenzurată din partea Consistorului din Arad și la propunerea comisiunii:

Se aprobă, îndrumându-se senatul fundațiunii să înainteze socoțile totdeauna la timp.

Nr. 31. Se citește raportul Consistorului din Arad despre starea bunului din Cermei, și la propunerea comisiunii

Se ia la cunoștință cu observarea ca pe viitor să nu înainteze Consistorul raport special despre starea acestui bun.

Nr. 32. Se citește raportul Consistorului din Arad despre starea bunului dela Sănpetru și la propunerea comisiunii:

Se ia la cunoștință cu acelaș concluz.

Nr. 33. Se citește raportul Consist. din Arad privitor la datoria bisericești din Checia rom. la fondurile diecezane și la propunerea comisiunii

Se ia la cunoștință cu aprobarea propunerii făcute de Consistor.

Nr. 34. Se citește raportul Consist. din Arad referitor la adaptările trebuincioase la internatul din Beiuș, în care afacere comisiunea propune și sinodul decide ca

toată afacerea să se relege competenței Consistorului din Oradea-mare, dându-i-se acestuia indemnizare, ca în scopul realizării celor mai necesare adaptări să poată ridica în contul internatului un împrumut hipotecar de 40—45000 cor. raportând despre cele săvârșite la sesiunea proxima.

Nr. 35. Se citește raportul Consistorului din Arad în afacerea reasigurării edificiilor parohiale și diecezane și la propunerea comisiunii se dă

Consistoriului din Arad indemnizarea cerută la aceste reasigurări pe un nou period de 12 ani. Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proxima pe 19 Aprilie (2 maiu) 1911 ora 4 d. m. când va urma la ordinea de zi referada comisiunii școlare și a altor comisiuni, ședința se ridică la ora 12 $\frac{1}{2}$.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a V-a din 20 Aprilie (3 maiu) 1911.

Ioan I. Papp
Episcop-presedinte. Iosif Tărău
Notar.

Ședința IV.

S'a ținut în 19 Aprilie (2 Maiu) 1911 ora 4. d. a.

Președintele: Prea S. Sa Domnul Episcop diecezan

Ioan I. Papp. Notar: Dr. Romul Velicid.

Nr. 36. P. S. Sa Domnul Episcop diecezan

Ioan I. Papp, da cetire următorului act al său:

Venerabile Sinod!

Precum învederează din protocolul Veneratului Sinod despre sesiunea ordinară din 1903 ținută după preînalta întărire a alegerii mele de episcop, am făcut sub Nr. 92 și 93 aceea declarațiune, că din aruncul anual al sidoxiei, carea formează partea întregitoare a dotațiunei Episcopului diecezan mă voiu mulțami și eu pentru persoana mea, în tocmăi ca și antecesorilor mei din urmă în scaunul episcopesc, cu un pașal anual de cinci mii de coroane, anticipând din fondurile diecezane, dar astfel că plusul ce s'ar încasa an de an din aruncul 7628 cor. 23 fil, să-l pot destina însumi unui fond special cu mențiune culturală și după ce Veneratul Sinod a binevoit a lua act despre declarațiunea mea solemnă, plusul încasărilor peste pașalul de cinci mii cor., l-am și destinat imediat spre creerea unui fond în favoarea școlaei diecezane de fete, existente pe atunci în Arad, deci în favoarea acelei instituții culturale, care astăzi este cunoscută sub numele „Școala diecezană civilă de fete din Arad.” Am făcut atunci declarația de mai sus și numai pentru a motiva acel pasap din vorbirea, cu care am deschis aceea sesiune sinodală, asemănând școala de sub întrebare cu orfana din munti, dar am făcut declarația de mai sus și pentru a da probe vadite, că atențiunea mea ca și episcop, totodată și patronul școlaei de sub întrebare este atintită și asupra acestei instituții, deci în deplina cunoștința a situației ei nu numai nu voiu denega sprijinul meu moral, tot din indemn propriu non-am angajat delă început, ca din putinul meu să duc lăntă materială întru promovarea existenței și dezvoltarea progresivă a acestui foculariu de cultură, de necesitate imperativă pentru biserică și neamul nostru.

Luând apoi conducerea diecezei ca și episcop, paralel cu îngrijirea pentru bunul mers al tuturor afacerilor, am pus prețul convenit și pe încassarea contribuțiilor diecezane, între cari era și sidoxia episcopoească, și rezultatul demersurilor luate invederează din faptul, că din intratele aruncului, nu numai s'a restituit an de an fondurilor diecezane, pașalul anticipat, ci am înființat și fondul promis, care cu interesele sale anuale reprezintă la datul de 20 martie 1911 un capital de 20968 cor. 28 fil, elocat la institutul de credit și economii „Victoria” sub Nr. 18688 pagina 344 sub titlul: „Fondul de ștendii al episcopului Ioan I. Papp în favoarea școlaei diecezane civile ee fete din Arad.” Rog Veneratul Sinod să binevoiască a lua la cunoștință crearea și starea acestui fond cu adausul, că voiu depune la cassa consistorială un Regulament special relativ la împărțirea ștendiiilor di acest fond și la administrarea lui. Arad, la 17/30 Aprilie 1911.

Ioan I. Papp

Episcop.

Acest act al P. S. Să se lă la cunoștință pe lângă ovații la adresa presiului.

Nr. 37. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii școlare.

Raportorul cetește raportul general și rapoartele speciale ale Consistoriului din Arad, cari la propunerea comisiunii

generale se dau la cunoștința

Nr. 38. În legătură cu punctul 3 din raportul general al Consistoriului din Arad ca senat școlar, referitor la inactivarea postului de revizor școlar:

Sinodul îndrumă consistoriul a îndeplini postul de revizor cel mult până cu începerea anului școlar 1911/12

Nr. 39. Privitor la punctul 4 din raportul consistoriului din Arad în cauza afirmării caracterului și a ridicării prestigiului școlaei confessionale

Sinodul încuviințează propunerea Consistoriului din Arad ca senat școlar cuprinsă în raportul său special Nr. 2295 1911 cu adausul, că serbările intenționate să se țină numai în zile de sărbători legate dându-se ocaziune credincioșilor a lua parte la astfel de serbări școlii se pot să se imprimă tot mai mult caracterul confessional și a ridica prestigiul școlaei confessionale.

Nr. 40. Tot cu referință la raportul special al Consistoriului din Arad Nr. 2295/1911 în cauza participării școlabilor în corpore la serviciu divin din 30 Noembrie a fiecărui an și bila parastasul oficial din aceea ozi ținut pentru metropolitul Andreozid

Propunerea Consistoriului se încuviințează invitând Consistoriul a îndatoră pe fiecare învâfător confessional a ținea elevilor cu aceea ocaziune o vorbire acomodată despre viața și faptele marelui Metropolitan.

Nr. 41. Cu privire la prevederea școalelor confesionale curcane religioase, comisia propune încuviințarea propunerii Consistorului.

Se primește.

Nr. 42. În cauza propunerii făcute de Consistorul din Arad, în raportul său special cu Nr. 2296/911 cu privire la organizarea școalelor de Duminecă, cu caracter catihetic:

Inițiativa Consistorului de a introduce instrucțiunea catihetică de Duminecă pentru adulți, sinodul o află de bună și folositoare pentru instruirea religioasă morală a poporului și însărcinează Consistorul să elaboreze un proiect de regulament, amănunțit și să-l prezintă proximalui sinod.

Nr. 43. La raportul special al Consistorului din Arad ca senat școlar cu Nr. 2297/1911 în chestiunea distribuirii ajutorului dat diecezii din partea marelui și nobilului mecenat Vasilie de Stroescu:

Sinodul exprimă în numele diecezii marelui mecenat Vasilie de Stroescu adâncă sa mulțumire și recunoștință pentru nobilul dar făcut diecezii în favoarea școalelor populare confesionale române, iar distribuirea sumelor donate făcută din partea Consistorului într-o toată în conformitate cu dorința donatorului se află la cunoștință.

Sinodul dând expresie adâncii sale mulțumiri și recunoștințe prin sculare în picioare roagă președintele ca acest concluz să binevoiască să-l aduce la cunoștința marelui mecenat pe calea sa.

Nr. 44. Regulamentul relativ la aprobarea manualelor de școală, prezentat sinodului din partea consistorului din Arad cu raportul special de sub Nr. 5700 la propunerea comisiei: Se ia la cunoștință aprobătoare.

Nr. 45. În meritul augmentării bibliotecilor parohiale, la propunerea comisiei, sinodul aduce următorul concluz:

Se invită Consistorul să impună în mod obligatoriu organelor parohiene susținerea în preliminarul bisericesc a unei sume anuale începând de la 1000 cor. în sus după starea parohiei pentru augmentarea bibliotecii parohiale.

Nr. 46. Cu privire la raportul special al Consistorului din Arad Nr. 2021/911 în cauza modificării concluzului sinodal Nr. 108 din 1888 la propunerea comisiei sinodul aduce următorul concluz:

Concluzul sinodal de sub Nr. 108/1888 se scoate din vigoare, iar din suma bugetară stabilită spre acest scop să beneficieze proporționat atât cei din părțile arădane, bănățene, cât și cei din părțile bihorene.

Nr. 47. În legătură cu punctul 18 din raportul general al Consistorului din Arad ca senat școlar în făcerea școalei de aplicație, la lăturată la institutul pedagogic, la propunerea comisiei se aduce următorul concluz: Sinodul însărcinează Consistorul să ia dispozițiuni de urgență pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala de aplicație în mod stabil, stăverindu-i salariul prescris în art. de lege XXVII din 1907 care e a se susține încă în bugetul a. curent.

Nr. 48. Se citește raportul general al Consistorului din Oradea Mare ca senat școlar, care la propunerea comisiei în general se la cunoștință.

Nr. 49. În cauza inactivității unui post de revizor școlar și pentru districtul orădan la propunerea comisiei se aduce următorul concluz: Și pentru districtul orădan se institue un post de revizor școlar, iar sinodul însărcinează președintele de a afla modalitățile și mijloacele pentru a pune la dispoziția Consistorului din Oradea-Mare ca spese împreunate cu acest post suma până la 800 cor. la an.

Nr. 50. Cu privire la instrucțiunea religioasă morală a credincioșilor, precum și la ridicarea prestigiului școalei confesionale din acest district:

Concluzele aduse în această sesiune cu privire la raportul școlar al Consistorului din Arad ca senat școlar, se estind și asupra districtului dela Oradea-Mare.

Nr. 51. La rugarea înaintată în scris a lord deputați sinodali

Președintele suspendă publicitatea și ordonează ședința conferențială.

Nr. 52. După încheierea ședinței conferențiale și redeschiderea ședinței publice se enunță următorul concluz:

Sinodul nu ia la cunoștință și nefiind motivată nu primește abdicerea membrilor din comisia epitropască.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximală pe 20 Aprilie (3 Maiu) la orele 9 a. m., când va urma la ordinea zilei referada comisiei organizatoare și eventual referadele altor comisii, ședința se ridică la orele 7^{3/4}.

Acest protocol s'a citit și verificat în ședința a VII-a ținută în 21 April (4 Maiu) 1911.

Ioan I. Papp Dr. **Romul Velieid**
Episcop-președinte

Procesul comunei Brestovat

Procesul comunei bisericești Brestovat, acum Aga, din dieceza noastră, e de un interes deosebit principiar pentru noi, de aceea îl vom schita pe scurt după cum urmează:

Când s'a decretat prin dispoziție preainaltă, despărțirea hierarhică a Romanilor de către Sarbi, și înființarea pe seama Romanilor a Mitropoliei din Sibiu, comuna Brestovat, acum Aga, ca comună românească, a trecut la Mitropolia noastră, și a fost încorporată la dieceza Aradului, care are aparținere și astăzi. Deci în curs de 46 de ani a stat sub jurisdicțiunea Episcopului gr. ort. român din Arad. În anul 1909, Mitropolia sârbească, pe motivul, că această comună numai din *grădă* ar fi trecut la Mitropolia Romanilor, a început proces în contra Mitropoliei noastre, cerând dela judecatorie reîncorporarea comunei la Mitropolia sârbească. Ori în cazul cel mai rău, decretarea comunei de comună mixtă, ca apoi credincioșii să poată împărți averea bisericească între două comune bisericești separate, română și sârbă.

Motivul invocat a fost acela, că această comună a fost curat sârbească, locuitorii ei au fost aduși din Muntenegru, ca coloniști.

Din partea avocatului Mitropoliei noastre, *Dr. Emil Babeș*, s'a răspuns, că chestia nu aparține judecătorei, fiind ea regulată la timpul său pe calea in-voelei reciproce. Dar și de altcum a intrat prescripția pentru revindicarea vre-unui drept oare care asupra acestei comune, în care de altcum nu se află, după statistica oficială, decât un singur Sârb.

Chiar și aceia, cari au cerut în declarația prezentată judecătorei din partea avocatului Mitropoliei sârbești, că *vreau și cer să fie reincorporați la Mitropolia sârbească, sunt Români*, nu Sârbi, pentru că nu știu sârbește, căci declarația au scris-o numai după ce li s'a explicat cuprinsul ei în „*limba română*”. Iar după ce Mitropolia din Sibiu a fost înființată pe seama Românilor, cei de naționalitate română au să aparțină la Mitropolia aceasta, nu unde vreau ei astăzi, și unde vor vrea mâine.

Tribunalul regesc din Budapesta a dat ascultare motivelor înșirate din partea avocatului Mitropoliei noastre, a respins cererea Sârbilor, și i-a condamnat la purtarea cheltuielilor de proces, pe motivul principal, că *cu credincioși de naționalitate română nu se poate forma comună bisericească sârbească în Brestovaț*.

Tabla regească din Budapesta a aprobat sentința, și în ședința din 2 maiu n. a. a aprobat-o și înalta Curie.

Importanța principiară a acestei sentințe e acum următoarea: Se stabilește din partea justiției, că despărțirea hierarhică și împărțirea averii între credincioși de diferite naționalități, nu depinde de la voea și declarația credincioșilor, ci *de la naționalitatea lor*, și are să se facă după naționalitate, după limba pe care o vorbesc. Pot să tot declare cei din Brestovaț, că ei sunt Sârbi; prin faptul, că nu vorbesc sârbește, ci numai românește, dovedesc că *sunt Români*, nu Sârbi, deci au să aparțină Mitropoliei române. Mănecând din acest principiu e evident, că Mitropolia poate să ceară despărțirea hierarhică și împărțirea averii comune și cu privire la credincioși, cari eventual nu ar voi să iasă din legăturile hierarhice în cari se află. Va să zică, Mitropolia română e în drept să încorporeze, ori să ceară încorporarea credincioșilor de naționalitate română la Mitropolia română și în comune mixte, în cari credincioșii nu vreau să treacă la biserica, respective la Mitropolia noastră.

O sentință deci, cum am spus, de mare însemnătate principiară, la care poate să vină ocaziunea de a ne putea provoca cu bun succes.

Programa examenelor.

dela institutul ped.-teol. gr. or. rom. din Arad pe anul școlar 1910/1911:

I. Cursul IV pedagogic.

Luni 9/22 maiu sistarea prelegerilor.

Vineri 13/26 maiu 8—12 a. m.: religie, română, pedagogie, germană, economie.

Vineri 13/26 maiu 3—6 p. m.: cant, tipic, muzică, igienă, gimnastică.

Sâmbătă 14/27 maiu 8—12 a. m.: maghiară, constituție, aritmetică, fizică, economie rațională.

La 3 p. m. conferință.

II. Examenele scripturistice de calificare învățătoarească.

Vineri 20 maiu (2 iunie) 8—12 a. m. română.

“ “ 3—7 p. m. pedagogie.

Sâmbătă 21 maiu (3 iunie) 8—9 a. m.: caligrafie

Luni 23 maiu (5 iunie) 8—12 a. m.: maghiară

“ “ 3—7 p. m.; germană.

Marți 24 maiu (6 iunie) 8—12 a. m.: geometrie

“ “ 3—7 p. m. desemn.

III. Examen de curs.

Sâmbătă 21 mai (3 iunie) se sistează prelegerile și la 4 ore p. m. examen de gimnastică c. I.—III ped.

Luni 23 maiu (5 iunie) 8—12 a. m. c. III teol. esegează, drept canonic, constituție, igienă.

Luni 23 maiu (5 iunie) 3—6 p. m. c. II. teol. dogmatică, istoria bisericii românești: morala, omiletică.

Marți 24 maiu (6 iunie) 8—12 a. m. c. III ped. română, maghiară, germană, fizică, istoria patriei economie.

Marți 24 mai (6 iunie) 3—6 p. m. c. II. ped. română, maghiară, germană, economie.

Miercuri 25 maiu (7 iunie) 8—12 a. m. c. I.—II ped. I teol. cant. tipic. muzică.

Miercuri 25 maiu (7 iunie) 3—6 p. m. c. II. ped. și II. teol.: cant, tipic, muzică.

Vineri 27 maiu (9 iunie) 8—12 a. m. c. I ped. română, maghiară, germană, istorie universală, geografie.

Vineri 27 maiu (9 iunie) 3—6 p. m. c. III teol. cant, tipic.

Sâmbătă 28 maiu (10 iunie) 8—12 a. m. c. III teol. pastorală, catihetică, liturgică, română.

Marți 31 maiu (13 iunie) 9—12 a. m. examen de calificare de curs: c. II ped.

Marți 31 (13 iunie) 3—6 p. m. examen de calificare de curs: c. III ped.

Miercuri 1/14 iunie 8—12 a. m. c. I ped. religie, pedagogie, aritmetică, istoria naturală, economie.

Miercuri 1/14 iunie 8—12 a. m. c. II teol. română, esegează, pedagogie, economie.

Miercuri 1/14 iunie 3—6 p. m. c. I teol.: teologia fundamentală, română, economie.

Joi 2/15 iunie 8—12 a. m. c. II ped. religie, pedagogie, matematică, istoria naturală.

Joi 2/15 iunie 8—12 a. m. c. I teol.: studiu biblic, pedagogie, istoria bis.

Joi 2/15 iunie 3—6 p. m. c. III. ped.: religie, pedagogie, geografie, matematică, istoria naturală.

Vineri 3/6 iunie 8 a. m. conferință.

Duminică 5/18 iunie Te Deum și distribuirea testimoniilor.

IV Examen private.

Luni 6/19 iunie, examene private.

V. Examen orale de calificare învățătoarească.

Joi 9/22 și Vineri 10/23 iunie.

VI. Examen la școala de aplicație:

Sâmbătă 11/24 iunie.

Aviz!

Diracțiunea institutului pedagogic gr. or. român din Arad aduce la cunoștința publică că cu datul de 27 aprilie (10 maiu) 1911 Nr. 20 P 1910/11 a liberat duplicat de pe diploma de învățător de datul 31 aug. (12 sept.) 1891 Nr. 4030/469 com. esam. a învățătorului Aureliu Lepa. Arad, 2/15 maiu 1911.

Roman Ciorogariu.
director.

CRONICA.

Mulțămită. În numele bisericii gr. or. rom. din Dezna com. Arad grăbesc a aduce cea mai profundă mulțămită generosului mare bărbat al neamului nostru Vasilie Stroescu pentru ofertul maritim de cor. 200 ce au binevoit a ne întinde la acoperirea și respective la renovarea bisericii noastre, — cu atât mai vărtos căci, eram lipsiți de material banal și Doamne bine ne cade când și nouă din depărtare mare ni-a dat cerescul părinte așa luciafăr binefăcător. Fie în cias bun bineprimită jertfa aceasta pe altarul Domnului. Doamne fericit ar fi neamul nostru când am avea asemenea imitatori în ceasuri grabnice spre îndurare.

Bunul Dzeu se-i răsplătească Ilustrului Domn toate binefacerile cu zile bune și deplină sănătate. În numele bisericii Zachari Mihaiu paroh și președintele sinodului parohial din Dezna.

Fostul proprietar D Török Gyula în Dezna a oferit bisericii gr. or. rom. din Dezna peste 9000 țigle de acoperiș aduse gata la locul bisericii în preț de cor. 500, iar Doamna proprietăreașă Török Margit au donat bisericii noastre în chip de suvenir cor. 200 de tot 700 de coroane pentru care binefacere în numele bisericii și pe aceasta cale viu a le da mulțămită oftându-le deplina sănătate. Dezna la 22 april 5 mai 1911. În numele bisericii Zacharia Mihaiu paroh președinte al sinodului parohial din Dezna.

Stanciu Păunescu. Preotul Stanciu Păunescu a fost caterisit de către sfântul Sinod al României pentru călcarea disciplinei preoțești. Rezvrătirea și-o continuă acum în revista „România Creștină” cu scop agitatoric contra autorității bisericești. La Dumineca Tomii a fost și în Arad, unde a asistat la serviciul divin și la deschiderea sinodului eparhial, dar nu s'a prezentat în cercurile mai înalte ci pe la margini a cercat să-și câștige abonamente pentru revista sa, bagseama să înveineze și sufletul preoțimei noastre cu pornirile sale anarhice. Vor fi multe de îndreptat în biserica autocefală română, dar nu Păuneștii sunt chemați a eluptă independența bisericii române. Atragem atențiunea preoțimei noastre asupra acestei apariții de falși profeți ca să se ferească de cursele lor.

Cronică bibliografică

Am primit broșura „Simeon Florea Marian” schițe biografice de Liviu Fl. Marian. E biografia mult meritatului folclorist bucovinean, tipul ideal al preotului nostru. Pe 19 pagini scrise cu peană înmuiată în iubirea de părinți sunt condeiale cu obiectivitate valorile unei vieți jertfite pe altarul progresului nostru cultural.

Cine nu cunoaște numele mult regretatului preot bucovinean? Care prin muncă cinstită și neîntreruptă a scos din colbul peirei și a asigurat pentru totdeauna, bogăția sufletească a poporului nostru, obiceiurile și datinile moștenite din moștrămoși.

Opurile lui număroase și de valoare ar trebui să figureze în toate bibliotecile noastre parohiale și să fie răsfoite cu căldura aceia, cu care au fost scrise de acest vrednic fiu de țărăn. Cu atât mai vărtos, că încep curentele streine să ne înpieștrizeze obiceiurile — nota remarcativă a individualității noastre ca popor.

Suntem rugați a publica și următoarele: „Toți colaboratorii de pe vremuri ai părintelui S. Fl. Marian din Suceava (Bucovina) sânt rugați a face cunoscută adresa lor autorului (profesor în Suceava.) pentru a primi gratuit această broșură.”

Pentru copii. A apărut Minunatele Isprăvi Vânătoarești și Călătoriile pe uscat ale Baronului Münchhausen traducere de T. V. Negrescu. În toată literatura germană nu există lucrare care să fie mai populară printre copii. Cătirea întâmplărilor miraculoase și isprăvile de vânătoare ale celebrului Münchhausen, descrise cu mult humor, înveselește grozav de mult pe cetitori, încântați că pot ei singuri să-și dea seama de faptul că autorul nu face de cât să înșire la „minciuni”. În Germania *Münchhausen* a ajuns un fel de carte clasică națională, de rigoare în biblioteca ori cărai copil. Traducerea ei în românește se impune, dat fiind succesul ce această lucrare are pe lângă micii cetitori și lipsa unei literaturi speciale pentru copii. Numeroase ilustrațiuni de o execuție ireproșabilă însoțesc textul. *Prețul 30 bani.*

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei (II) dela mijloc din Pecica-română, ce se estinde dela Nr. de casă 562 dela George Puta până la Nr. de case 937 până la Stefan Hedeșan, devenită vacantă în urma trecerei la cele eterne a parohului Stefan Tămășdan prin aceasta se publică concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Beneficiul va consta:

1. Una sesiune parohială pământ arător cu apartementele ei:
 - a.) grădina-trifoiește-de sub vii,
 - b.) grădina de legume numită „prund”.
2. În răscumpărarea birului anual 600 cor. dela biserică, solvinde anticipative în patru rate anuali egali.
3. Stolele legale.
4. Competințele lăsământari dela părăstasele fundamentale.

Alegându-l preot va avea să se îngrijească de locuință pentru sine, să supoarte toate dările publice după întreg venitul beneficiat, să împlinească toate funcțiunile, ce cad în competența sa în și afară de biserică, și să catehizeze la toate școlile noastre confessionale gr. or. române din loc fără alta remunerațiune.

Parohia fiind de clasa primă, dela recurenți se cere să aibă VIII clase gimnaziale cu examen de maturitate și testimoniu de cvalificațiune pentru parohii de clasa primă.

Reflectanții să se prezenteze în sf. biserică — cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii — spre a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie.

Recursele adresate comitetului parohial din Pecica-română, să se înainteze P. O. Oficiu protopresbiteral din Arad.

Din ședința comitetului parohial din Pecica-română, ținută la 10/23 martie 1911.

Avram Puta
președinte.

Ștefan Roja
notar.

În conțelegere cu: Vasile Beleş protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei, devenită vacantă prin trecerea din viață a parohului Ioan Iercan din Șiclău, pe baza ordinațiunei consistoriale de sub Nrul 2345/911 prin aceasta din oficiu să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parohii sunt: 1. Una sesiune pământ comasat cu competențele de pășune, o trifoiște și o jelerie; 2. uzufuctul unui intravilan gol; 3. birul legal; 4. ștolele legale; 5. întregirea dotațiunei dela stat, conform cvalificațiunei.

-Alesul va suporta toate soiriile de contribuțiuni ce cad după pământul ce-l va beneficia și va catehiza lanșcolite noastre confesionale și la aceea de stat fără ori ce remuneratie specială și să susțină și să plătească Parohia fiind de clasa primă, dela recurrenti să recere e calificațiune de răspunzătoare pentru asemenea parohii și să se prezente în s. biserică din Siclău, pentru a arată dexteritatea în oratorie și tipic, fiind cont de dispozițiunile §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii.

Nadab, 1/14 mai 1911.
Demetriu Muscănu adm. p. p. p.
Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor die 8/22 martie a. c. Nr. 1705/1911, prin această se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. I. din Vălcani devenită vacantă, în urma trecerii la cele eterne a preotului Mihail Zomborean cu termenul de recurgere de 30 zile dela primă publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Sesiunea parohială constatatoare din 65 jughere Catastrale.
2. Stolele legale.
3. Birul preotesc legal.
4. Alegându-l preot are să și plătească toate dările publice după sesiunea parohială și după întreg venitul beneficiat. Are să se îngrijă de locuința și e obligat a catehiza la școlile confesionale gr. br. române din loc fără alta remuneratiune.
5. Dela recurrenti să recere e calificațiune de clasa primă.
6. Reflectanții vor avea să se prezente în Sfa biserică din loc cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, spre a și arată dexteritatea în ritual și omiletică.
7. Rugărilor de concurs instruate conform prescripțiilor §-lui 13 din Statutul organic sunt a se înainta Prea Onorabilului Oficiu Protopopesc în B. Comlos (Nagy-Komlos) cottul Torontal.

Dat din sedința comitetului parohial ținută la 1/14 aprilie 1911.
Titus Papp notar.
Stefan Opteanb paroh-presedinte.

In contelegere cu: Mihail Păotișanu adm. p. p. p.

Amăsurat ordinului Ven. Consistor die 22/23 martie Nr. 4612/1911 prin această se descrie din nou concurs pentru îndeplinirea postului de capelan temporal la parohia de cl. I din Madrigesti S. Buceava (protoprezbiteratul Halmgiului) cu termenul de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.
Emolumentele sunt: a) 34 jughere sesia parohială, b) birul parohial câte o măsură de cucuruz și sfârmat după necesare, număr de casă atât din măstră cât și din filia S. Buceava și cea 100 măsură și Stolele legale. Din toate acestea alesul va beneficia și va plăti casa parohială ramâne în folosința parohului G. Leuca până trăiește.

Dările publice le va solvi după sesiunea parohială pe 1/2 alesul capelan.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți ca recerșele lor ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial din Madrigesti S. Buceava să le înainteze în termenul susarătat pe calea oficiului protoprezbiteral din Halmgiu (Nagyhalmagy) totodată sunt invitați să se prezente în vre o duminică ori sârbătoare sub durata concursului în biserică din Madrigesti servind ori predicând spre a să face cunoscut poporului.

Comitetul parohial din Madrigesti S. Buceava. In contelegere cu mine: Cornel Lazar protoprezbiteral.

Licitatiune minundă

Pe baza incuviintării V. Consistor Nr. 5097/909 prin această se descrie licitatiune minundă pentru edificarea din nou a sf. biserici gr. br. rom. din comuna Marosaszó (fost Hoszuszó) Ususău comitat. Timiș, cercub Lipevei cu termen pe ziua de 8/21 mai 1911 la 2 ore d. a. în localitatea școlii. Prețul de esclamare 34613 cor. 68 fil. adică treizeci și patru de mii șase sute treisprezece cor. 68 fil. Doritorii de a licita au se depună în bani sau hârtie de valoare un minimum 10% dela prețul de esclamare. Reflectanții nu au drept de a pretinde diurne, viatcă și spese de călătorie. Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja pe acei reflectanți în care va avea mai multă încredere. Planul precum și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Marosaszó Ususău în orele oficioase. Contractul încheiat pentru întreprinzători va fi în data după subscriere învalabil, pentru comuna bisericască însă numai după aprobarea V. Consistorului Marosaszó Ususău la 25 april (8 mai) 1911.

Comitetul parohial.

In urma rezoluțiunii Ven. Consistor datul 10/23 martie 1911 Nrul 1483/911 se descrie concurs de licitatiune minundă pentru adaptarea sf. biserici din Bucovăț (Bukovecz) protoprezbiteratul Timișorib cu termen pe ziua de 15/28 mai 1911 la 2 ore prima în școala confesionala din loc. Prețul de esclamare 16508 cor. 92 fil. Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial local. Condițiunile se vor publica înainte de începerea licitatiunii.

3. Reflectanții vor avea să depună înainte de începerea licitatiunii un minimum 10% din bani gata, din prețul de esclamare.

4. Pentru participare la licitatie reflectanții au să depună în oficiu o pretenșiune.

5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a licitarea în întreprindere fără privire la rezaltatul licitatiunii acei reflectanți în care are mai multă garanția materială și morală.

Dat din sedința comitetului parohial ținută la 17/30 aprilie 1911. Comitetul parohial. Cu consenzul prezb. Dr. Tr. Puiu.